

การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการ
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

Driving Policies of Developing Grassroots Economy for Sustainable
Development: A Case Study of Community Tourist Development in
Phitsanulok Province

ก้านรงค์ แสนพะเยาว์¹ กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์² ธนัสถา โรจนตระกูล³

Klanarong Sanpayao, Kampanart Wongwatthanaphong, Tanastha Rojanatrakul

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ และ 3) แนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก โดยกลุ่มตัวอย่างในการใช้แบบสอบถาม คือ สมาชิกชุมชนท่องเที่ยว 3 ชุมชน จำนวน 335 คน และกลุ่มที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้แทนชุมชน คณะกรรมการชุมชน และสมาชิกในชุมชน จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้รูปแบบการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) ได้แก่ คุณภาพชีวิตคนในชุมชน ($\bar{X}=3.95$) ความเข้มแข็งของชุมชนและการบริหารจัดการ ($\bar{X}=3.93$) ความสัมพันธ์ของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X}=3.89$) แนวคิดและความสามารถของคน ($\bar{X}=3.86$)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีทั้งหมด 5 ด้าน และส่งผลร้อยละ 92.60 คือ ความชัดเจนของนโยบาย ศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากร ทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงานนโยบาย การกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล

3. แนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ที่มีความเหมาะสมโดยเรียงลำดับความสำคัญคือ ความชัดเจนของนโยบาย ผู้บริหารหรือผู้นำคนสำคัญ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ การกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล ทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงานนโยบาย และทรัพยากร

Received: 2023-05-13 Revised: 2023-05-22 Accepted: 2023-05-26

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program Students, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand, Phitsanulok. E-mail: klanarong.sa@psru.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program Lecturer, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand, Phitsanulok. E-mail: klanarong.sa@psru.ac.th

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Master of Public Administration Program Lecturer, Pibulsongkram Rajabhat University, Thailand, Phitsanulok. E-mail: klanarong.sa@psru.ac.th

คำสำคัญ (Keywords) : การขับเคลื่อนนโยบาย; การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก; การพัฒนาอย่างยั่งยืน

Abstract

This research's objectives were to study: 1) the effectiveness of the implementation of the grassroots economic development policy, 2) factors affecting the effectiveness of the grassroots economic development policy implementation, and 3) the guideline for the implementation of the grassroots economic development policy for sustainable development. It was a case study of community tourism development in Phitsanulok Province. The sample group for using the questionnaire consisted of 335 members of three tourism communities. The groups used in the interview were community leaders or community representatives, community board and 30 community members. Data were analyzed by percentage, mean, and standard deviation. Also, multiple regression analysis of data, and content analysis were used.

The results showed that

1. The effectiveness of implementing the grassroots economic development policy was at a high level ($\bar{X}=3.91$), including the quality of life of people in the community ($\bar{X}=3.95$), community strength and management ($\bar{X}=3.93$), community relations with relevant agencies ($\bar{X}=3.89$) concepts and abilities of people ($\bar{X}=3.86$).

2. Factors affecting the effectiveness of implementing the grassroots economic development policy were at the statistical level of 0.05, consisting of 5 aspects; and had 92.60% of the effect, namely policy clarity, capacities of organizations implementing policies, resources, skills, incentives of policy practitioners, oversight, monitoring and evaluation.

3. Guidelines for driving the grassroots economic development policy should have, in order of importance, policy clarity, executives or key leaders' support from all relevant sectors, the organizational capacity of policy implementation, supervision monitoring, and evaluation of policy practitioners' skills and incentives, and resources.

Keywords: policy driving; grassroots economy development; sustainable development

บทนำ (Introduction)

ในสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยได้มุ่งพัฒนาประเทศให้หลุดจากกับดักประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ทวีความรุนแรงขึ้นเป็นปัญหาสำคัญที่ฉุดรั้งการพัฒนาประเทศ อีกทั้งประสบปัญหาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความยากจนและความเหลื่อมล้ำโดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกรและแรงงานทั่วไป ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีรายได้น้อยและไม่มั่นคง ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ รวมถึงที่ดินทำกิน การเข้าถึงแหล่งทุน ขาดองค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้องสำหรับการวางแผนการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ รวมทั้งยังมีพฤติกรรมขาดการออมและมีแนวโน้มจะมีหนี้สินที่สะสมเรื้อรัง การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก จึงเป็นความคาดหวังในการที่จะคิดหาวิธีจัดการแก้ไขความ

ยากจนและความเหลื่อมล้ำอย่างถูกต้องและมีความยั่งยืน ตามนโยบายรัฐบาลในการขับเคลื่อนประเทศโดยใช้กลไกของประชารัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและให้มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ชุมชนพึ่งตนเองได้ ด้วยการใช้พลังประชารัฐในระดับกลางและระดับพื้นที่ภายใต้ความร่วมมือกันของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562: 1-5) สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ โดยกำหนดเป้าหมายสำคัญประการหนึ่ง คือ การมุ่งขจัดความยากจนทุกรูปแบบ ตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 ในหมวดที่ 16 ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ได้กำหนดให้สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมรวมถึงการสร้างกลไกเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน และการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ในยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยกำหนดไว้ในประเด็นที่ 4.1 เรื่องการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ ซึ่งจะต้องมีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก โดยเน้นระบบจัดการตนเองของเกษตรกร และมีกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากเพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงฐานทรัพยากร การวิจัยความรู้ทั้งทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการผลิต ตลอดจนเพิ่มช่องทางการตลาดที่สำคัญ (คณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์เศรษฐกิจฐานราก, 2559: 19-38) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) เป้าหมายที่ 1) การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม โดยยกระดับภาคการท่องเที่ยว และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการรายย่อยและชุมชนสามารถเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าได้ เป้าหมายที่ 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ เป้าหมายที่ 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม และ เป้าหมายที่ 4) การเปลี่ยนผ่านการผลิตและบริโภคไปสู่ความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) รวมถึงมีความเชื่อมโยงกับโครงการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนให้เป็นต้นแบบชุมชนนาร่องในการวางแผนการจัดการ และสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความยั่งยืนอยู่บนพื้นฐานของความเป็นชุมชน การอนุรักษ์วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น และการรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ภายใต้การมีส่วนร่วมในการดำเนินการของชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนได้ด้วยตนเอง (สำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2561: 2-3)

ที่ผ่านมาจังหวัดพิษณุโลกได้ดำเนินการเพื่อสนับสนุนชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านรูปแบบของโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดพิษณุโลก ตามแผนงานยุทธศาสตร์ส่งเสริมเศรษฐกิจและพัฒนาศักยภาพชุมชน งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ปี พ.ศ. 2561 ของกรมการพัฒนาชุมชน ผ่านสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 215,020,000 บาท ดำเนินการในหมู่บ้านเป้าหมาย จำนวน 72 หมู่บ้าน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดรายได้กับชุมชน พัฒนาคุณภาพ ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ OTOP กลุ่มปรับตัวเข้าสู่การพัฒนา (กลุ่ม D) ให้พร้อมขาย สร้างรายได้มากขึ้น เชื่อมโยงเส้นทางในการท่องเที่ยว ให้มีความพร้อมบนพื้นฐานอัตลักษณ์ของชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก, 2562: 1-4)

จากการดำเนินงานตามโครงการฯ ของจังหวัดพิษณุโลก พบว่ามีการประกวดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมจังหวัดพิษณุโลก โดยที่จังหวัดพิษณุโลกได้รับจัดสรรงบประมาณดำเนินกิจกรรมการประกวดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ระดับจังหวัด งบประมาณรวมทั้งสิ้น 669,600 บาท จำนวน 72 ชุมชนๆ ละ 9,300 บาท ซึ่งผลการประกวดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมระดับจังหวัด ของจังหวัดพิษณุโลก ที่ได้รับคัดเลือกเป็นชุมชนท่องเที่ยวดาวเด่น “Attractive” มีความพร้อมรองรับนักท่องเที่ยว (ประเภทชุมชนท่องเที่ยว A) มีจำนวน 3 ชุมชน ได้แก่ 1) บ้านวังส้มซ่า หมู่ที่ 1 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก 2) บ้านบุง หมู่ที่ 5 ตำบลศรีภิรมย์ อำเภอพรหมพิราม และ 3) บ้านผาผึ้ง หมู่ที่ 3 ตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง และทั้ง 3 ชุมชนนี้ ยังได้รับการจัดสรรงบประมาณกิจกรรมต่อยอดการพัฒนาชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ระดับจังหวัด จากกรมการพัฒนาชุมชน เพื่อให้ชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรมระดับจังหวัด ตามประกาศผลการประกวดของจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3 ชุมชนๆ ละ 200,000 บาท รวมทั้งสิ้น 600,000 บาท (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก, 2562: 29-35)

จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากการประกวดชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตกรรม ระดับจังหวัด ของจังหวัดพิษณุโลกนั้น แสดงให้เห็นถึงการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ด้านการท่องเที่ยวชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม และตอบโจทย์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อให้การเติบโตของประเทศเป็นการเติบโตที่ยั่งยืน ผ่านการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง มีศักยภาพในการแข่งขัน สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง “การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก” ว่าประสิทธิผลของการขับเคลื่อนนโยบายในปัจจุบันอยู่ในระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบาย รวมทั้งมีแนวทางในการดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายอย่างไร ของชุมชนท่องเที่ยวทั้ง 3 ชุมชนดังกล่าว จนเป็นที่ยอมรับของจังหวัดพิษณุโลกตลอดกรมการพัฒนาชุมชน และสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนอื่นๆ ได้ เพื่อส่งเสริมให้เศรษฐกิจฐานรากเกิดความเข้มแข็งและส่งผลถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Integrated

research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ จากการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีลำดับขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้ ดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตการศึกษา คือ แนวคิดเกี่ยวกับการขับเคลื่อนนโยบาย แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจฐานราก แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน แนวคิดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวชุมชน และข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

1.2 ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ สมาชิกชุมชนท่องเที่ยวจำนวน 3 ชุมชน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,061 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์, 2565; เทศบาลตำบลไทรย้อย, 2565; องค์การบริหารส่วนตำบลศรีภิรมย์, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง (เชิงปริมาณ) คือ สมาชิกชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีทั้ง 3 ชุมชน จำนวน 335 คน ที่ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95.5 และความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (เชิงคุณภาพ) เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (in-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) จากชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน 3 ชุมชน ในการนี้ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 30 คน โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ดังนี้ 1) ผู้นำชุมชนหรือผู้แทนชุมชน ชุมชนละ 1 คน รวมเป็น 3 คน 2) คณะกรรมการชุมชน ชุมชนละ 5 คน รวมเป็น 15 คน และ 3) สมาชิกในชุมชน ชุมชนละ 4 คน รวมเป็น 12 คน

1.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาค้นคว้าดำเนินการเก็บข้อมูลจาก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก จากชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน 3 ชุมชน ดังนี้

1.3.1 ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านส้มซ่า หมู่ที่ 1 ตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

1.3.2 ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านผาผึ้ง หมู่ที่ 3 ตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งช้าง จังหวัดพิษณุโลก

1.3.3 ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี บ้านบึง หมู่ที่ 5 ตำบลศรีภิรมย์ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

1.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา ช่วงเวลาในการศึกษารวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สรุปผลการวิจัย อยู่ระหว่างเดือน กันยายน 2564 ถึง วันที่ 11 พฤษภาคม 2566

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม จะแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 2 สอบถามประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

ส่วนที่ 3 เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้นำชุมชนหรือผู้แทน และสมาชิกในชุมชนของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (in-depth interview) เพื่อให้ผู้นำชุมชนหรือผู้แทนสมาชิกในชุมชน ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดพิษณุโลก และนักท่องเที่ยวในแต่ละชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของตนเอง ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เชิงปริมาณ เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามไปสำรวจกับสมาชิกชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีทั้ง 3 ชุมชนจำนวน 335 คน

3.2 เชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวพร้อมกับมีการบันทึกเสียงบทสนทนาและจดบันทึก เพื่อนำมาใช้ถอดความ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปจากชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จำนวน 3 ชุมชน ในการนี้ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จำนวน 30 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และส่วนที่ 3 เป็นการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยการคัดเลือกตัวแปรอิสระแบบ Enter Method

4.2 เชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก มีผลวิจัยพอสรุปได้ ดังนี้

1. ประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ โดยภาพรวม

ประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับประสิทธิผล
1. แนวคิดและความสามารถของคน	3.86	0.973	มาก
2. คุณภาพชีวิตคนในชุมชน	3.95	0.960	มาก
3. ความเข้มแข็งของชุมชนและการบริหารจัดการ	3.93	0.963	มาก

ประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ ฐานรากไปปฏิบัติ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ประสิทธิผล
4. ความสัมพันธ์ของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3.89	0.947	มาก
รวม	3.91	0.930	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ คุณภาพชีวิตคนในชุมชน ($\bar{X} = 3.95$) ความเข้มแข็งของชุมชนและการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.93$) ความสัมพันธ์ของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 3.89$) แนวคิดและความสามารถของคน ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีทั้งหมด 5 ด้าน คือ ด้านความชัดเจนของนโยบาย ด้านศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านทรัพยากร ด้านทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงานนโยบาย ด้านการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล โดยทั้ง 5 ด้านนี้ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ ร้อยละ 92.60 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบายที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardize Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	β		
1 (Constant)	0.082	0.071		1.157	0.248
ความชัดเจนของนโยบาย (X_1)	0.194	0.041	0.182	4.797	0.000*
การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (X_2)	0.046	0.046	0.043	1.001	0.318
ศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (X_3)	0.185	0.045	0.183	4.105	0.000*
ผู้บริหารหรือผู้นำคนสำคัญ (X_4)					
ทรัพยากร (X_5)	0.035	0.029	0.035	1.215	0.225
ทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงานนโยบาย (X_6)	0.078	0.038	0.076	2.044	0.042*
การกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล (X_7)	0.209	0.040	0.201	5.215	0.000*
	0.282	0.042	0.302	6.752	0.000*

R = 0.962 R² = 0.926 Adjusted R² = 0.924 SE = 0.25606

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลของการนํานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ได้แก่ ความชัดเจนของนโยบาย (X_1) ศักยภาพขององค์กรที่นํานโยบายไปปฏิบัติ (X_3) ทรัพยากร (X_5) ทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัตินโยบาย (X_6) การกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล (X_7) ซึ่งสามารถทำนายประสิทธิผลของการนํานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Y) ได้ร้อยละ 92.60 ($R^2 = 0.926$)

ผู้วิจัยจึงได้นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวทำนายมาเขียนเป็นสมการทำนายประสิทธิผลของการนํานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Y) โดยใช้คะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = 0.082 + 0.194(X_1) + 0.185(X_3) + 0.078(X_5) + 0.209(X_6) + 0.282(X_7)$$

จากค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าว ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ได้แก่ ความชัดเจนของนโยบาย ศักยภาพขององค์กรที่นํานโยบายไปปฏิบัติ ทรัพยากร ทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัตินโยบาย การกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนํานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนอธิบายได้ ดังนี้

ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านความชัดเจนของนโยบาย เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อประสิทธิผลของการนํานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพิ่มขึ้น 0.194 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยด้านอื่นๆ คงที่

ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านศักยภาพขององค์กรที่นํานโยบายไปปฏิบัติ เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อประสิทธิผลของการนํานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพิ่มขึ้น 0.185 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยด้านอื่นๆ คงที่

ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านทรัพยากร เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อประสิทธิผลของการนํานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพิ่มขึ้น 0.078 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยด้านอื่นๆ คงที่

ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัตินโยบาย เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อประสิทธิผลของการนํานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพิ่มขึ้น 0.209 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยด้านอื่นๆ คงที่

ปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย ด้านการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลต่อประสิทธิผลของการนํานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพิ่มขึ้น 0.282เมื่อกำหนดให้ปัจจัยด้านอื่นๆ คงที่

ส่วนตัวแปรที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนํานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก มี 2 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และผู้บริหารหรือผู้นำคนสำคัญไม่ได้เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดประสิทธิผลของการนํานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

3. แนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน มี 7 ด้าน 1) ด้านความชัดเจนของนโยบาย มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และ

สิ่งแวดล้อม รวมทั้งกำหนดทิศทางการตลาดนำการพัฒนาการขับเคลื่อนสู่แหล่งท่องเที่ยวชุมชน ด้วยการบูรณาการอย่างเป็นระบบ และการมีส่วนร่วม เพื่อสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ กระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชน 2) ด้านการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมีการสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ในการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสาร แก่นักท่องเที่ยวทราบช่วงเวลาของกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนต่าง ๆ และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันกับชุมชน 3) ด้านศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับผู้ประกอบการอื่นๆ กับการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเป็นไปอย่างมีเอกภาพและสามารถสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกและนักท่องเที่ยว 4) ด้านผู้บริหารหรือผู้นำคนสำคัญ พัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนให้มีวิสัยทัศน์ ความรู้ จัดการกับผลกระทบหรือปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และเป็นแกนนำในการพัฒนาต่อยอดชุมชนท่องเที่ยวต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้น 5) ด้านทรัพยากร จัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนเพื่อสื่อถึงองค์ความรู้ที่ต้องการถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ในพื้นที่ให้มีความน่าสนใจ ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต้องการเข้ามาสัมผัส รวมถึงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลการเดินทาง กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งภายในพื้นที่จังหวัด เช่น ป้ายและแผ่นพับ และภายนอกพื้นที่โดยผ่าน Facebook, Line, website ของหน่วยราชการ 6) ด้านทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัตินโยบาย จัดฝึกอบรม เพิ่มพูนองค์ความรู้ เพื่อความเข้าใจถึงการท่องเที่ยวชุมชนอย่างถูกต้อง ถูกทิศทาง ทำให้คนในชุมชนมีความพร้อม มีความมั่นใจในการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนอย่างมีเป้าหมาย และ 7) ด้านการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล วางแผนจัดสรรงบประมาณการท่องเที่ยวชุมชนระยะเวลา 3 ปี 5 ปี เพื่อพัฒนาศักยภาพ และความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง ประเมินการปฏิบัติงานของบุคคลที่ดำเนินการให้บริการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน นำมาพัฒนาทักษะการให้บริการท่องเที่ยวชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว อีกทั้งประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อกิจกรรมและบริการของท่องเที่ยวชุมชน เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชนต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก สามารถสรุปประเด็นสำคัญและนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ

ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ คุณภาพชีวิตคนในชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชนและการบริหารจัดการความสัมพันธ์ของชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและความสามารถของคน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องของการดำรงอยู่ของชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีความสุข ปัจจุบันคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนที่ทำการท่องเที่ยวชุมชน มีการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพและมีความเป็นเอกลักษณ์ เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศโดยชุมชน ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การเข้าถึงทรัพยากรและบริการสาธารณะ การสร้างอาชีพ และกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชนสู่คนในชุมชนสอดคล้องกับงานวิจัยของ McLeod

(2020) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นมีอยู่หลากหลายปัจจัยที่สามารถส่งผลกระทบเพื่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น หากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งมีผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นไปในทางลบต่อคุณภาพชีวิต แต่ในบางครั้งผลกระทบดังกล่าวนั้นอาจจะก่อให้เกิดการทดแทนเป็นผลกระทบทางบวกได้ด้วย โดยปัจจัยทางด้านอื่นๆ ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นคุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพึงพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆ ของชีวิต การดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีมีความสุข มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ สามารถใช้ศักยภาพส่วนบุคคลสร้างสรรค์พัฒนาตนเองและสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านความชัดเจนของนโยบาย รองลงมา คือ ด้านผู้บริหารหรือผู้นำคนสำคัญ ด้านการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ด้านศักยภาพขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ด้านการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินผล ด้านทักษะและสิ่งจูงใจของผู้ปฏิบัติงานนโยบาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านทรัพยากร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความชัดเจนของนโยบาย เป็นรากฐานสำคัญของความมุ่งหมายของนโยบายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ หากนโยบายมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมากเพียงใดก็จะยิ่งส่งเสริมให้การนำนโยบายของการท่องเที่ยวชุมชนไปปฏิบัติมีความสอดคล้องกันและนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ หยี่ฟาง แซ่ฟาง (2564: 134-149) ได้ศึกษาการนำนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ได้แก่ มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และบทบาทการดำเนินงานตามนโยบายไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายที่มีความชัดเจน มีการกำหนดมาตรฐานของนโยบายที่มีความชัดเจน และมีการจัดทำแผนงาน แผนปฏิบัติที่สอดคล้องกับการดำเนินงาน มีการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

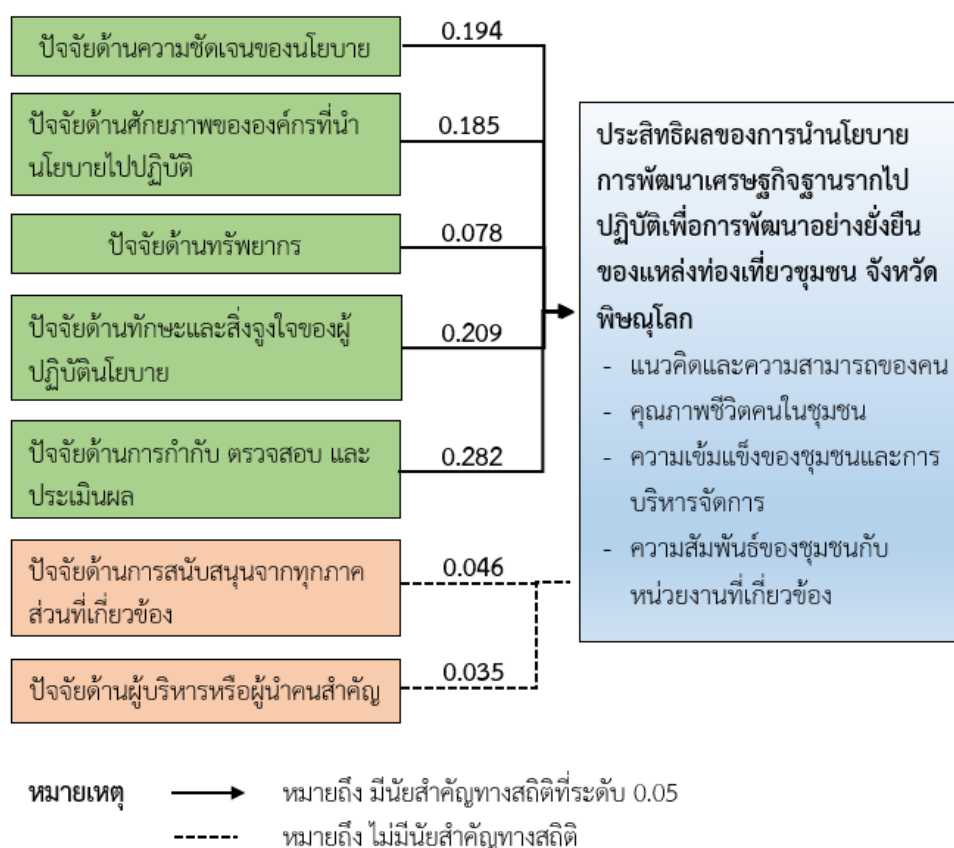
ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการขับเคลื่อนตามนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 7 ด้าน มีความชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นนโยบายที่ดี ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ กระจายรายได้ให้แก่คนในชุมชน ชุมชนมีความเข้าใจถึงความสำคัญของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างถ่องแท้ โดยได้รับการสนับสนุนจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการสร้างอัตลักษณ์การท่องเที่ยวชุมชนผ่านการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ทาง Facebook, Line, website ของหน่วยราชการ เพื่อให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอกและนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร ศรีราพัฒน์ (2562) ศึกษาการนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติภายใต้การดำเนิน โครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางพระราชรัฐ : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านหนองงูเห่า ตำบลศิระจรเข้ชัยน้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมองว่านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายที่ดี ช่วยแก้ปัญหาการว่างงาน การเพิ่มรายได้ การสร้างงานให้แก่ภาคประชาชน การดำเนินนโยบายต้องปฏิบัติตามระเบียบและวิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมาย รัฐต้องทำความเข้าใจหรือสื่อสารให้ความรู้แก่ประชาชน และเป็นการสร้างระบอบประชาธิปไตยในการแสดงความคิดเห็น ความร่วมมือกันในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ และใช้การการจูงใจจากผู้นำมาสร้างให้เกิดแรงกระตุ้นในการลงมือทำงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงาน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ ทองแสง และฉัตรวิญญู องค์กร (2564: 241-242) ศึกษาวัฒนธรรมเชิงนิเวศน์ นวัตกรรมรากหญ้ากับการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2030 : พหุกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (MSMEs) พบว่า วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม SME ประเทชนวัตกรรมเชิงนิเวศน์ และวิสาหกิจชุมชน ประเทชนวัตกรรมรากหญ้า มีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนให้เกิดความมีสัมฤทธิ์ผลด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ตามเป้าหมายในการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างชัดเจน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย (Research Knowledge)

การวิจัยเรื่องการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก สามารถนำไปใช้เป็นปัจจัยการขับเคลื่อนนโยบาย และส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดพิษณุโลก ตามแผนภาพแสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1) หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดทำมาตรฐานการบริหารการท่องเที่ยวยุคใหม่ โดยเฉพาะ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เป็นทางเลือกให้แต่ละชุมชนพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของ

แต่ละชุมชนนั้นๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน สร้างความมั่นใจให้กับชุมชนที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่าทรัพยากรทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนจะได้รับการปกป้อง รวมทั้งเกิดการสร้างอาชีพและการกระจายรายได้ที่จะนำไปพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ และการพัฒนาคุณภาพของบริการที่จำเป็นให้ตรงตามมาตรฐาน ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจและน่าเชื่อถือสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะได้รับบริการจากการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีคุณภาพในระดับเดียวกันจากทุกๆ ชุมชน และ 2) ประชาชน และ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชน ควรมีการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวตามนโยบาย การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของรัฐบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการท่องเที่ยว และพัฒนาต่อยอด ความคิดสร้างสรรค์ในการเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการของชุมชน ตลอดจนศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว การเป็นเจ้าบ้านที่ดี มีความรู้อย่างถ่องแท้ในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน เพื่อถ่ายทอดแก่นักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ได้

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ในพื้นที่อื่น เพื่อทราบความแตกต่าง และนำมาเปรียบเทียบ แก้ไขเป็นแนวทางให้แหล่งท่องเที่ยวชุมชนนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในปัจจัยอื่นๆ เช่น การมีส่วนร่วมภายในชุมชน ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของการนำนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากไปปฏิบัติ กรณีศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพื่อความหลากหลายของข้อมูลในการนำผลวิจัยไปใช้ตามวัตถุประสงค์และความ คาดหวังที่ผู้วิจัยต้องการ

2.3 ควรทำการศึกษาถึงขีดความสามารถในการรองรับของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบต่อชุมชนในอนาคต รวมทั้งหาแนวทางในการป้องกันหากมีนักท่องเที่ยว เกินความสามารถในการรองรับของชุมชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- คณะกรรมการยุทธศาสตร์เศรษฐกิจฐานราก (บก.). (2559). **คู่มือการส่งเสริมการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ฐานราก**. กรุงเทพฯ: สำนักสนับสนุนขบวนการองค์กรชุมชนและสำนักสื่อสารการพัฒนาสถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).
- เทศบาลตำบลไทรย้อย. (2565). **สภาพทั่วไป(เขตการปกครอง)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.saiyoi.go.th/condition.php>. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2565.
- สำนักท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2561). **กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สำนัก ท่องเที่ยวโดยชุมชน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). **ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [https://www.nesdc.go.th/main.php? filename=plan13](https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=plan13). สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2565.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561- 2580)/สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก. (2562). การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ จังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก. (2562). สรุปผลการดำเนินโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถีจังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก. (2562). ชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี จังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก.
- สุภาพร ศรีราพัฒน์. (2562). การนำนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไปปฏิบัติภายใต้การดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ : กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านหนองงูเห่า ตำบลศิระจรเข้ น้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2562_1582275899_6114830057.pdf สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2565.
- หยีฟาง แซ่ฟาง. (2564). การนำนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปปฏิบัติของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารศิลปการจัดการ. 5(1): 134-149.
- องค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์. (2565). ข้อมูลประชากร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thapho.go.th/condition.php>. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2565.
- องค์การบริหารส่วนตำบลศรีภิรมย์. (2565). สภาพทั่วไป(เขตการปกครอง). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.sripirom.go.th/condition.php>. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2565.
- อนุวัฒน์ ทองแสง และฉัตรวิรัช องค์กรสิงห์. (2564). นวัตกรรมเชิงนิเวศน์ นวัตกรรมรากหญ้ากับการสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน 2030 : พหุกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (MSMEs). วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 8(3): 241-242.
- McLeod, S. (2020). Maslow's Hierarchy of Needs. Retrieved from <https://www.simplypsychology.org/maslow.html> Retrieved September 6, 2022.

